บทความวิจัย

รูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1

อัมรอน ดาระแน[1] นิตยา เรืองแป้น[2] จรุณี เก้าเอี้ยน[3]

[1] นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, จังหวัดยะลา
[2] (ผศ.ดร.) อาจารย์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, จังหวัดยะลา
[3] (รศ.ดร.) อาจารย์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, จังหวัดยะลา

อีเมลผู้แต่งหลัก : rone405713012@gmail.com **โทรศัพท์ :** 098 983 9573

วันที่รับ : 20 เมษายน, 2567 ❁ **วันที่รับแก้ไข :** 27 ธันวาคม, 2567 ❁ **วันที่ตอบรับ :** 29 ธันวาคม, 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. สร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2. ประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประชากรคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 จำนวน 1,388 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 311 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 8 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การสังเคราะห์เนื้อหา กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 110 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ระบบและกลไก 4) วิธีการดำเนินงาน 5) แนวทางการประเมิน 6) คำอธิบาย และ 7) เงื่อนไขการนำไปใช้ และ 2. การประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า รูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด (μ = 4.53, σ = 0.43)

คำสำคัญ : รูปแบบ, ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์, ผู้บริหารสถานศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1

RESEARCH

The Model of Strategic Leadership for School Administrators under the Yala Primary Educational Service Area Office 1

Amron Daranae[1] Nittaya Ruengpan[2] Jarunee Kao-ian[3]

[1] Master's degree students Department of Educational Administration, Faculty of Education Yala Rajabhat University, Ch.Yala
[2] Assistant Professor Dr., Department of Educational Administration, Faculty of Education Yala Rajabhat University, Ch.Yala
[3] Associate Professor Dr., Department of Educational Administration, Faculty of Education Yala Rajabhat University, Ch.Yala

Corresponding Author, Email : rone405713012@gmail.com **Tel :** 098 983 9573

Received : April 20, 2024 ❁ **Revised :** December 27, 2024 ❁ **Accepted :** December 29, 2024

Abstract

The research is a mixed-methods study with the following objectives: 1 . study approaches to create the model of strategic leadership and 2. the evaluation efficiency of the model of strategic leadership. The population were 1,388 school administrators and teacher under the Yala primary educational service area office 1. Sample size 311 . The informants were specific sampling 8 school administrators. The research instrument consisted of semi-structured Interview and the data were analyzed by content Analysis. The target group were 110 school administrators The research instrument consisted of the efficiency validation of the model of strategic leadership. The data were analyzed by average and standard deviation.

The research findings were as follow : 1. The model of strategic leadership under the Yala primary educational service area office 1 was semantic model and 7 components were 1) Principles 2) Objectives 3) Systems and mechanisms 4) Procedures 5) Evaluation guidelines 6) Descriptions and 7) Conditions of Utilization. and 2. The evaluation efficiency of the model of strategic leadership were found that the efficiency of the model of strategic leadership overall at highest level. (μ = 4.53, σ = 0.43).

Keywords: Model, Strategic Leadership, School Administrators, Yala Primary Educational Service Area Office 1

บทนำ

ประเทศไทยให้ความสำคัญทางด้านการศึกษาในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาประเทศประกอบกับสิ้นสุดแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับเดิม กระทรวงศึกษาธิการโดยให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ซึ่งครอบคลุมการศึกษาของประเทศตั้งแต่ พ.ศ. 2560 – 2579 เพื่อเป็นกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาและได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและแนวการพัฒนาประเทศ การศึกษาเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน และการพัฒนาคนให้มีความรู้และมีความสามารถในการดำเนินชีวิตในสังคมให้มีความสุขนั้นต้องพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสร้างโอกาสทางการศึกษาให้คนไทยเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้คนไทยทุกวัยมีคุณภาพมีความพร้อมทั้งทางสติปัญญา ร่างกาย จิตใจ มีจิตสำนึกของความเป็นไทยมีความเป็นพลเมืองที่ดีตระหนักและรู้คุณค่าของขนบธรรมเนียมประเพณีศิลปวัฒนธรรมที่ดีงาม มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและตอบสนองต่อทิศทางการพัฒนาประเทศ (สภาการศึกษา, 2560)

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นกระบวนการกำหนดทิศทางเพื่อให้เกิดการสร้างทางเลือกและนำไปสู่การปฏิบัติโดยผู้นำตามทฤษฎีนี้เชื่อมั่นว่าการจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษานั้นไม่ใช่อาศัยโชคช่วยแต่ต้องเป็นผลจากการคอยติดตามสถานการณ์เปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษารวมถึงการคาดการณ์ถึงอนาคตของหน่วยงานในระยะยาวและการพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อมุ่งไปสู่อนาคตที่พึงประสงค์ ดังนั้นผู้นำในสถานศึกษาควรที่จะมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์ การคิดเชิงปฏิวัติ การใช้ปัจจัยกำหนดกลยุทธ์ การมีความคาดหวังและสร้างโอกาสสำหรับอนาคต การมีความคิดความเข้าใจระดับสูง (ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี, 2557)

การบริหารงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 1 พบว่ามีข้อจำกัดในการบริหารจัดการสถานศึกษา 4 กลุ่มงาน โดยกลุ่มบริหารวิชาการพบว่าครูผู้สอนไม่ได้นำผลการวิจัยไปใช้ในการออกแบบแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ กลุ่มบริหารงบประมาณพบว่า งบประมาณในการบริหารจัดการสถานศึกษามีจำกัด ผู้บริหารต้องวางแผนการดำเนินงานอย่างเคร่งครัด รวมทั้งส่วนกลางมีการจ่ายงบประมาณล่าช้าส่งผลให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปี กลุ่มบริหารงานบุคคลพบว่า บุคลากรในสถานศึกษามีการย้ายบ่อยครั้งส่งผลให้เกิดปัญหาขาดบุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะด้านอีกทั้งต้องมีการพัฒนาบุคลากรใหม่เพื่อให้การบริหารจัดการในสถานศึกษามีประสิทธิภาพ กลุ่มบริหารทั่วไปพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองไม่สนับสนุนให้สถานศึกษาใช้ทรัพยากรในการบริหารร่วมกับสถานศึกษาอื่นเนื่องจากมีความกังวลเรื่องการยุบรวมเลิกสถานศึกษาอีกทั้งยังมีข้อจำกัดในการร่วมมือและสนับสนุนจากคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและบุคลากรในชุมชนส่งผลให้ทรัพยากรในการบริหารสถานศึกษามีอย่างจำกัด อีกทั้งในกลุ่มงานบริหารทั่วไปยังได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนโครงสร้างประชากรในประเทศส่งผลให้ประชากรในวัยเรียนลดลง จากปัญหาดังกล่าวส่งผลให้จำนวนสถานศึกษาในปีการศึกษา 2565 ลดเหลือ 110 โรง มีสถานศึกษาที่ขาดนักเรียนส่งผลให้ขาดความคล่องตัวในการบริหารจัดการเป็นเหตุให้ต้องดำเนินการยุบสถานศึกษา จำนวน 1 โรง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1, 2565)

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มาใช้ในการวิจัยสร้างและประเมินประสิทธิภาพรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1

2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1

วิธีการศึกษา

การวิจัยรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินงาน 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

1.1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 ด้าน คือ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ 2) การคิดเชิงปฏิวัติ 3) การใช้ปัจจัยกำหนดกลยุทธ์ 4) การมีความคาดหวังและสร้างโอกาสสำหรับอนาคต 5) การมีความคิดความเข้าใจระดับสูง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 1 จำนวนทั้งสิ้น 1,388 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967) และสุ่มแบบชั้นภูมิตามขนาดสถานศึกษาและสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีจับสลากแบบไม่ใส่คืนจากผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 1 จำนวน 311 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเพื่อสอบถามความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถาศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่กาศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ตามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อคำนวณหาค่าสถิติและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย $(\bar{X})$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) และดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI)

1.2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดย นำประเด็นคำถามที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุดมาสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้มาจากการกำหนดคุณสมบัติเฉพาะ โดยการเจาะจงผู้ที่มีข้อมูลตรงตามประเด็นที่ศึกษา ประกอบด้วยผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 8 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์

ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างในการสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีการกำหนดข้อคำถามไว้ล่วงหน้าซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้เสนอความคิดเห็นเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ความถี่และนำมาสังเคราะห์เป็นความเรียง

1.3 ร่างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ได้องค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ระบบและกลไก 4) วิธีการดำเนินงาน 5) แนวทางการประเมิน 6) คำอธิบาย และ 7) เงื่อนไขการนำไปใช้

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินประสิทธิภาพรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบโดยใช้มาตรฐานการประเมิน 4 ด้าน สตัฟเฟิลบีม มาเดาส์ และเกลลาคาน (Stufflebeam Madaus and Kellaghan, 2000) คือ 1) ด้านความเป็นไปได้ 2) ด้านความเป็นประโยชน์ 3) ด้านความเหมาะสม และ 4) ด้านความถูกต้องครอบคลุม

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 110 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูเป็นแบบสอบถามเพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อคำนวณหาค่าสถิติและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 สร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าในภาพรวมค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.74 , S.D.= 1.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือด้านการคิดเชิงปฏิวัติ ($\bar{X}$ = 2.79 , S.D.= 1.51) รองลงมาคือด้านการมีความคาดหวังและสร้างโอกาสสำหรับอนาคต ($\bar{X}$ = 2.77 , S.D.= 1.49) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ($\bar{X}$ = 2.70 , S.D.= 1.78)

สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}$ = 3.58 , S.D.= 1.28) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือด้านการคิดเชิงปฏิวัติ ($\bar{X}$ = 3.62 , S.D.= 1.30) รองลงมาคือด้านการมีความคิดความเข้าใจระดับสูง ($\bar{X}$ = 3.60 , S.D.= 1.28) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการใช้ปัจจัยกำหนดกลยุทธ์ ($\bar{X}$ = 3.55 , S.D.= 1.29)

ความต้องการจำเป็นโดยรวมอยู่ระหว่าง 0.30 – 0.34 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์มีค่าความต้องการจำเป็นมากที่สุด ($PNI_{modified}$ = 0.34) รองลงมาคือด้านการมีความคิดความเข้าใจระดับสูงมีค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$ = 0.33) และสุดท้ายคือด้านการมีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคตมีค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$ = 0.30)

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกประเด็นที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุดเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1

2.1 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า ผู้บริหารต้องมีการวางแผนเพื่อเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกันวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษาและวางแผนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องเปิดโอกาสให้มีการเสนอแนะความต้องการของชุมชนที่ต้องการให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน ระหว่างการดำเนินงานผู้บริหารต้องมีการติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษาโดยประชุมร่วมกันเดือนละ 1 ครั้งเพื่อติดตามและแก้ปัญหาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ด้านการคิดเชิงปฏิวัติ

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า ผู้บริหารต้องมีการวางแผนเพื่อกำหนดความเป็นเลิศของสถานศึกษาโดยการประชุมคณะครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษาและพัฒนาให้สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียนเพื่อดึงศักยภาพของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ

2.3 ด้านการใช้ปัจจัยกำหนดกลยุทธ์

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า ผู้บริหารต้องมีการวางแผนเพื่อสำรวจจุดแข็งจุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของสถานศึกษาโดยจัดให้มีการประชุมร่วมกันกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการสำรวจจุดแข็งจุดอ่อนของสถานศึกษาผ่านการประชุมเพื่อสำรวจจุดแข็งจุดอ่อนภายในสถานศึกษา รวมถึงสำรวจโอกาสและอุปสรรคภายนอกสถานศึกษา ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจผู้บริหารนำไปใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.4 ด้านการมีความคาดหวังและสร้างโอกาสสำหรับอนาคต

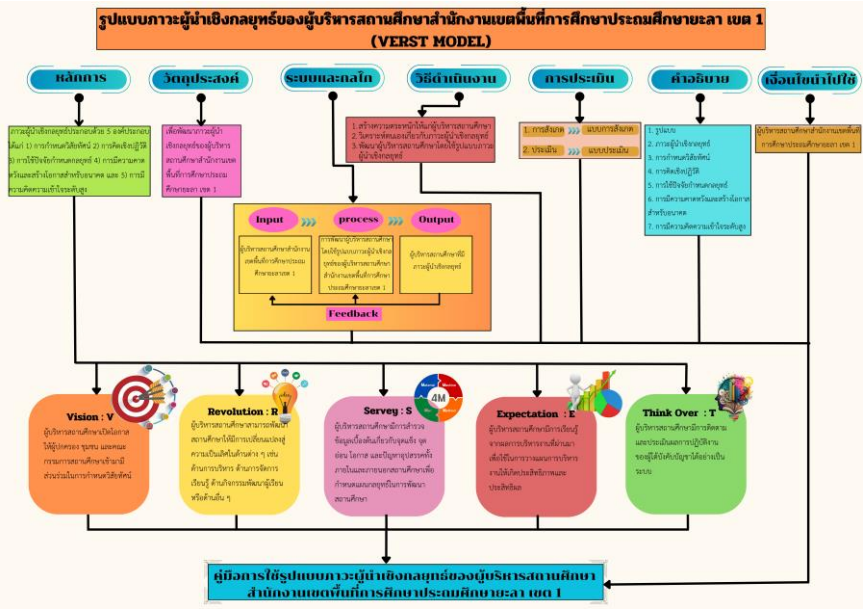
ผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า ผู้บริหารต้องประชุมเพื่อกำหนดแนวทางร่วมกันในการสรุปรายงานผลการดำเนินงานรวมทั้งรายงานตามภารกิจต่างๆ ให้ผู้รับผิดชอบเป็นผู้สรุปรายงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องนำรายงานสรุปผลการบริหารงานของปีที่ผ่านๆ มามาร่วมกันประชุมเพื่อวิเคราะห์ผลการดำเนินงานทั้งรายงานสรุปผลการพัฒนาตนเองของสถานศึกษา (SAR) รายงานสรุปผลการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญในการนำมาใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ รายงานสรุปผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีของสถานศึกษา เพื่อวิเคราะห์รายรับ รายจ่าย รวมถึงการบริหารงบประมาณและพัสดุของสถานศึกษา รายงานตามภารกิจต่างๆ ที่สถานศึกษาดำเนินการไป จากข้อมูลที่ได้ในแต่ละรายงานผลการบริหารสถานศึกษาที่ผ่านมา ซึ่งเป็นข้อมูลที่สถานศึกษาได้ดำเนินการ วิเคราะห์ผลการดำเนินงานและสรุปผลมาใช้ในการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษารวมทั้งกำหนดกลยุทธ์เพื่อขับเคลื่อนสถานศึกษาสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.5 ด้านมีความคิดการเข้าใจระดับสูง

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการวางแผนก่อนเปิดภาคเรียนเพื่อมอบหมายภาระงานให้สอดคล้องกับคุณวุฒิ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการปฏิบัติงานทั้งมีการประชุมเพื่อจัดทำคำสั่งทางราชการในการมอบหมายภาระงานสอดคล้องกับนโยบายของต้นสังกัด ผู้บริหารต้องมีการมอบหมายงานในระหว่างภาคเรียนโดยการมอบหมายงานผ่านหัวหน้างานทั้ง 4 ฝ่าย ซึ่งหัวหน้าฝ่ายแต่ละฝ่ายจะมอบหมายงานดังกล่าวให้ผู้รับผิดชอบในฝ่ายงานโดยให้มีความยุติธรรม

1.3 ร่างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1

รูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่ามี 7 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ระบบและกลไก 4) วิธีการดำเนินงาน 5) แนวทางการประเมิน 6) คำอธิบาย และ 7) เงื่อนไขการนำไปใช้

ภาพที่ 1 รูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1

ขั้นตอนที่ 2 ผลการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1

1. ประสิทธิภาพของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด (μ = 4.53 , σ = 0.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีประสิทธิภาพสูงที่สุดคือด้านความถูกต้องครอบคลุม (μ = 4.54 , σ= 0.40) รองลงมาคือด้านความเป็นไปได้โดยมีค่าเฉลี่ย (μ = 4.53 , σ = 0.36) และด้านที่มีประสิทธิภาพต่ำที่สุดคือด้านความเป็นประโยชน์ (μ = 4.51 , σ= 0.46)

อภิปรายผล

ขั้นตอนที่ 1 สร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

1. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อาภาภรณ์ ภูศรี (2565) พบว่าสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 อยู่ในระดับปานกลาง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภกร สุวรรณคาม (2566) พบว่าสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2 อยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ของ

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภาวิณี รุ่มรวย (2564) พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 10 จังหวัดเพชรบุรีอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฏิมากร บุ้นกี้ (2563) พบว่าระดับบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด อยู่ในระดับมาก อีกทั้งสอดคล้องกับ นวลจันทร์ จุนทนพ (2559) ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด อยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นความสามารถหรือคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้อิทธิพล อำนาจ และศิลปะ รวมถึงความสามารถของผู้บริหารในการแสดงให้เห็นถึงการกำหนดทิศทางและการกระตุ้นสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ครูในการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้สูงขึ้น

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

2.1 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารต้องมีการวางแผนเพื่อเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกันวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษาและวางแผนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องเปิดโอกาสให้มีการเสนอแนะความต้องการของชุมชนที่ต้องการให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน ระหว่างการดำเนินงานผู้บริหารต้องมีการติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษาโดยประชุมร่วมกันเดือนละ 1 ครั้งเพื่อติดตามและแก้ปัญหาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการประชุมเพื่ออภิปรายและสะท้อนผลการดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ เพื่อพัฒนากระบวนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิรัช บุญรักษ์ และ วิเชียร รู้ยืนยง (2564) พบว่า ผู้บริหารต้องวางแผนเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียมาร่วมกันวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษาและวางแผนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ซึ่งการกำหนดวิสัยทัศน์ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเปิดโอกาสให้มีการเสนอแนะความต้องการของชุมชน รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ รัตนโสภา พจนีย์ มั่งคั่งและ สายฝน เสกขุนทด (2565) พบว่า ผู้บริหารต้องการการเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทในการกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาโดยมีการเสนอแนะความต้องการ รวมถึงติดตามการดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พลนวัติ ศรีสูงเนินและ จักรกฤษณ โพดาพล (2565) พบว่า ผู้บริหารต้องเปิดโอกาสผู้ที่อยู่ในบริบทของสถานศึกษามีบทบาทในการกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาที่ต้องการให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษา วิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาพร้อมทั้งนำผลที่ได้มากำหนดเป็นพันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อนำสู่การปฏิบัติ การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

2.2 ด้านการคิดเชิงปฏิวัติ

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า ผู้บริหารต้องมีการวางแผนเพื่อกำหนดความเป็นเลิศของสถานศึกษาโดยการประชุมคณะครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษา ทั้งด้านความต้องการของผู้ปกครอง แหล่งเรียนรู้ในชุมชน บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ สภาพเศรษฐกิจ รวมถึงวิถีชีวิตและยังต้องวิเคราะห์นโยบายจากต้นสังกัดเพื่อร่วมกันกำหนด

ความเป็นเลิศของสถานศึกษา และผู้บริหารต้องจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียนเพื่อดึงศักยภาพของผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เยาวรินทร์ ยิ้มรอด (2559) พบว่า ผู้บริหารต้องมีการวางแผนเพื่อกำหนดความเป็นเลิศของสถานศึกษาโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและความสนใจของผู้เรียน รวมถึงสอดคล้องงานวิจัยของ มูฟีด วาโซะ (2564) พบว่า ผู้บริหารต้องมีการวางแผนเพื่อกำหนดความเป็นเลิศของสถานศึกษาโดยตรวจสอบแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิจติภูมิ พลตื้อ และ พนายุทธ เชยบาล (2564) พบว่า ผู้บริหารต้องมีการวางแผนและดำเนินการในการวิเคราะห์ความพร้อมของสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ เพื่อใช้ในการกำหนดความเป็นเลิศของสถานศึกษา รวมถึงดำเนินการตามแผนที่กำหนดให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการพัฒนาสถานศึกษาผ่านการนำกระบวนการคิดเชิงระบบบูรณาการเพื่อหาเทคนิคใหม่ๆ ในการพัฒนาสถานศึกษา เชื่อมโยงหน่วยงานต่าง ๆ ในสถานศึกษาให้สามารถทำงานร่วมกันจนเกิดประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนได้

2.3 ด้านการใช้ปัจจัยกำหนดกลยุทธ์

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า ผู้บริหารต้องมีการวางแผนเพื่อสำรวจจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของสถานศึกษาโดยจัดให้มีการประชุมร่วมกันกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการสำรวจจุดแข็งจุดอ่อนของสถานศึกษาผ่านการประชุมเพื่อสำรวจจุดแข็งจุดอ่อนภายในสถานศึกษา รวมถึงสำรวจโอกาสและอุปสรรคภายนอกสถานศึกษา ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจผู้บริหารนำไปใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ในแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้การบริหารจัดการเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ นวลจันทร์ จุนทนพ (2559) พบว่า ผู้บริหารต้องมีการวางแผนเพื่อสำรวจจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการประชุมร่วมกันกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณาภรณ์ พุฒชงค์ (2560) พบว่า ผู้บริหารต้องมีการสำรวจข้อมูลในบริบทของสถานศึกษาและนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจผู้บริหารนำไปใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ในแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมธาวัฒน์ คล้ายคลึง มิตภาณี พุ่มกล่อม และ พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน (2565) พบว่า ผู้บริหารต้องมีการสำรวจข้อมูลในบริบทของสถานศึกษาและนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจผู้บริหารนำไปใช้ในการกำหนดกลยุทธ์

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ในบริบทของสถานศึกษาและนำมาใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ดังนั้น ผู้บริหารมีบทบาทในการนำทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดมาบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2.4 ด้านการมีความคาดหวังและสร้างโอกาสสำหรับอนาคต

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า ผู้บริหารต้องประชุมเพื่อกำหนดแนวทางร่วมกันในการสรุปรายงานผลการดำเนินงานรวมทั้งรายงานตามภารกิจต่างๆ ให้ผู้รับผิดชอบเป็นผู้สรุปรายงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องนำรายงานสรุปผลการบริหารงานของปีที่ผ่านมา มาใช้ในการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรเชษฐ์ แถวนาชุม สุรางคนา มัณยานนท์ และนวรัตน์วดี ชินอัครวัฒน์ (2564) พบว่า ผู้บริหารต้องมีการนำรายงานผลการดำเนินงานต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ รอดพลอย ธีรวุธ ธาดาตันติโชค และ พิชญาภา ยืนยาว (2565) พบว่า ผู้บริหารต้องมีการนำผลการดำเนินงาน

รวมถึงนำจุดเด่นของสถานศึกษามาต่อยอดและมีการแก้ไขปัญหาของสถานศึกษาต่าง ๆ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทิยา คงเมือง และ ตรัยภูมินทร์ ตรีตรีศวร (2565) พบว่า ผู้บริหารต้องวิเคราะห์ผลการดำเนินงานปีที่ผ่านมาเพื่อขับเคลื่อนสถานศึกษาสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้ทักษะการคาดคะเนอนาคตในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ สามารถแก้ปัญหาเร่งด่วนต่าง ๆ ของสถานศึกษาอย่างมีหลักการและเป็นระบบ

2.5 ด้านมีความคิดการเข้าใจระดับสูง

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการวางแผนก่อนเปิดภาคเรียนเพื่อมอบหมายภาระงานให้สอดคล้องกับคุณวุฒิ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการปฏิบัติงานทั้งมีการประชุมเพื่อจัดทำคำสั่งทางราชการในการมอบหมายภาระงานสอดคล้องกับนโยบายของต้นสังกัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประมวล อุ่นเรือน (2565) พบว่า ผู้บริหารต้องมีการวางแผนเพื่อมอบหมายภาระงานก่อนเปิดภาคเรียนรวมถึงมอบหมายภาระงานและติดตามตรวจสอบผ่านหัวหน้ากลุ่มงาน รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณี ศรีโท และ กฤษกนก ดวงชาทม (2566) พบว่า ผู้บริหารต้องมีการวิเคราะห์ผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อมอบหมายภาระงานตามความเชี่ยวชาญเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรวี อินทร์นาค และรัตนา กาญจนพันธ (2566) พบว่า ผู้บริหารต้องมีการประชุมผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อมอบหมายภาระงานรวมถึงติดตามตรวจสอบการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาต้องมองภาพรวมขององค์กร สามารถเชื่อมโยงบทบาทหน้าที่ของบุคคลในองค์กรที่มีอิสระต่อกันให้เกิดประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลรวมทั้งมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สามารถแยกองค์ประกอบต่าง ๆ ได้ สามารถกำหนดวิธีการทำงานที่ดีที่สุด

3. รูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษายะลา เขต 1 มีองค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ระบบและกลไก 4) วิธีดำเนินงาน 5) แนวทางการประเมิน 6) คำอธิบาย และ 7) เงื่อนไขการนำไปใช้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สัมฤทธิ์ ต้นสวรรค์ ปรีชา คัมภีรปกรณ์ ธวัชชัย ไพไหล และวรกัญญาพิไล แกระหัน (2560) พบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 11 มีองค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีการดำเนินงาน และ 5) แนวทางการประเมินผล ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพมาศ วรผาบ ธวัชชัย ไพไหล และศิกานต์ เพียรธัญญากรณ์ (2565) พบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์3) เนื้อหา 4) วิธีดำเนินงาน และ 5) แนวทางการประเมิน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภกร ศรเพชร (2566) พบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักงานพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา มีองค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) ระบบและกลไก 5) วิธีการดำเนินงาน 6) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 7) แนวทางการประเมิน

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจากรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลได้นั้นต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบคือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ระบบและกลไก 4) วิธีดำเนินงาน 5) แนวทางการประเมิน 6) คำอธิบาย และ 7) เงื่อนไขการนำไปใช้

ขั้นตอนที่ 2 ผลการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

1. ผลการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความถูกต้องครอบคลุมมีประสิทธิภาพมากที่สุด รองลงมาคือด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม ตามลำดับ และสุดท้ายด้านความเป็นประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนภณ ธรรมรักษ์ คุณวุฒิ คนฉลาด และสมศักดิ์ ลิลา (2556) พบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเหมาะสมมากที่สุด ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวัฒสัน รักขันโท (2559) พบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ มีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย แก้วเจริญ ทัศนาแสวงศักดิ์ และสมชาย เทพแสง (2562) พบว่า รูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้องครอบคลุมมากที่สุด

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจากรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ดังที่ คีฟ (Keeves, 1997) ได้กล่าวว่า รูปแบบเป็นการกำหนดมโนทัศน์เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์อย่างเป็นระบบเพื่อแสดงให้เห็นว่ารูปแบบเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ให้สามารถบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สรุปผลการวิจัย

1. รูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ระบบและกลไก 4) วิธีการดำเนินงาน 5) แนวทางการประเมิน 6) คำอธิบาย และ 7) เงื่อนไขการนำไปใช้ ทั้งนี้องค์ประกอบสำคัญของรูปแบบการวิจัยประกอบด้วยหลักการภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ 2) ด้านการคิดเชิงปฏิวัติ 3) ด้านการใช้ปัจจัยกำหนดกลยุทธ์ 4) ด้านการมีความคาดหวังและสร้างโอกาสสำหรับอนาคต และ 5) ด้านการคิดการเข้าใจระดับสูง

2. ผลการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา พิจารณาตามเกณฑ์การประเมินทางการศึกษา 4 มาตรฐาน ได้แก่ 1) ด้านความเป็นไปได้ 2) ด้านความเป็นประโยชน์ 3) ด้านความเหมาะสม และ 4) ด้านความถูกต้องครอบคลุม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีประสิทธิภาพสูงที่สุดคือด้านความถูกต้องครอบคลุม รองลงมาคือด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม ตามลำดับ และด้านที่มีประสิทธิภาพต่ำที่สุดคือ ด้านความเป็นประโยชน์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1) จากผลการวิจัยควรให้ผู้บริหารสถานศึกษามีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษารวมถึงเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรวมกันกำหนดวิสัยทัศน์

2) จากผลการวิจัยควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาสถานศึกษาผ่านการนำกระบวนการคิดเชิงระบบบูรณาการเพื่อหาเทคนิคใหม่ๆมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา

3) รูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการนำรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ไปทดลองใช้และประเมินปรับปรุงและพัฒนา

บรรณานุกรม

กิจติภูมิ พลตื้อ และ พนายุทธ เชยบาล. (2564). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาเขต 19.*วารสารปัญญาปณิธาน. 6*(1), 262.

กรรณาภรณ์ พุฒชงค์. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2.* วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.

ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี. (2557). *ภาวะผู้นำร่วมสมัย.* กรุงเทพฯ : ปัญญาชน.

ฏิมากร บุ้นกี้. (2563). *การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด.* วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ณรงค์ รัตนโสภา พจนีย์ มั่งคั่งและ สายฝน เสกขุนทด. (2565). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาสังกัด อาชีวศึกษาจังหวัดชลบุรี. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 19*(84), 108.

ธนภณ ธรรมรักษ์ คุณวุฒิ คนฉลาด และสมศักดิ์ ลิลา. (2556). รูปแบบการพัฒนาภาวะ ผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม. 9*(2), 58.

พรทิพย์ รอดพลอย ธีรวุธ ธาดาตันติโชค และ พิชญาภา ยืนยาว. (2565). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม. *วารสารสิรินธรปริทรรศน์. 23*(1), 122.

พลนวัติ ศรีสูงเนินและ จักรกฤษณ โพดาพล. (ตุลาคม – ธันวาคม 2565). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1. *วารสารวิจัยศรี ล้านช้าง. 2*(7), 44.

ภาวิณี รุ่มรวย. (2564). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 10 จังหวัดเพชรบุรี.* วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ หมู่บ้านจอมบึง.

มูฟีด วาโซะ. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี.* การค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

เมธาวัฒน์ คล้ายคลึง มิตภาณี พุ่มกล่อม และ พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. 15*(2), 98.

เยาวรินทร์ ยิ้มรอด. (2559). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในภาคตะวันตก.* วิทยานิพนธ์

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นันทิยา คงเมือง และ ตรัยภูมินทร์ ตรีตรีศวร. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1. ในมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา (บรรณาธิการ),* รายงานสืบเนื่องจากการประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 13. ประจำปี พ.ศ. 2565 (หน้า 1722). สงขลา : มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

นพมาศ วรผาบ ธวัชชัย ไพใหล และศิกานต์ เพียรธัญญากรณ์. (กันยายน-ธันวาคม 2565). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11. *Journal of Buddhist Education and Research: JBER. 8*(3), 14.

นวลจันทร์ จุนทนพ. (2559). *การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด.* วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.ประมวล อุ่นเรือน. (2565). บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์. 4*(4), 155.

วิรัช บุญรักษ์ และ วิเชียร รู้ยืนยง. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 18*(83), 77.

วรเชษฐ์ แถวนาชุม สุรางคนา มัณยานนท์และนวรัตน์วดี ชินอัครวัฒน์. (2564). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย. 5*(3), 627.

ศุภกร สุวรรณคาม กุหลาบ ปุริสาร และวิเชียร ชิวพิมาย. (2566). แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. *วารสารสถาบันวิจัยพิมลธรรม. 10*(1), 149.

ศุภกร ศรเพชร. (2566). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักงานพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. *Journal of Engineering Technology Access. 3*(1), 10.

สัมฤทธิ์ ต้นสวรรค์ ปรีชา คัมภีรปกรณ์ ธวัชชัย ไพไหล และวรกัญญาพิไล แกระหัน. (2560). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 11. *วารสาร บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยข่อนแก่น. 13*(2), 44.

สุพรรณี ศรีโท และ กฤษกนก ดวงชาทม (2566). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ. 3*(3), 821.

สุวัฒสัน รักขันโท (2559). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำและนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สมชาย แก้วเจริญ ทัศนาแสวงศักดิ์ และสมชาย เทพแสง. (2562). การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นาเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารบริหารการศึกษา มศว. 16*(31), 6.

สำนักงานสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579.* กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิก.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 1. (2565). *สรุปสารสนเทศทางการศึกษาปีการศึกษา 2565.* [เว็ปไซต์]. เข้าถึงได้จาก : [1 มิถุนายน 2566].

สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2566). *ร่างแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสาม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐.* [เว็ปไซต์]. เข้าถึงได้จาก : https://www.nesdc.go.th. [11 สิงหาคม 2566].

อาภาภรณ์ ภูศรี. (2565). *กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อรวี อินทร์นาค และรัตนา กาญจนพันธ. (กรกฎาคม – กันยายน 2566). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตบางเขน ลาดพร้าว สังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร. 6*(3), 86.

Keeves, J. P. (1997). *Educational Research Methodology and Measurement. 2nd*ed. Cambridge : Cambridge University.

Stufflebeam, D. L., Madaus, G. F. and Kellaghan, T. (2000). *EVALUATIONMODEL: Viewpoints on Educational and Human Services Evaluation*. 2nd ed. Dordrecht: Kluwer Academic Publisher.

Yamane,Taro. (1967). *Statistics, An Introductory Analysis*. 2nd ed. New York: Harpen and Row.